

L'ANIVERSARI DEL NOI GUIXER

L'avi Guixer era un jai baldat de les cames, un antic pescador, cantaire, malparlat a voltes per deix de l'ofici, devot a estones, bon home sempre u candorós com una criatura. Anava més polit que un lliri de platja, i donava goig de veure'l, a l'estiu, en el pati de casa, sota l'emparrat, amb sos cabells blancs com una bromera de sabó, sa carassa fresca i vermellosa, sa camisa de fil groller, resplendent de netedat u flaursia de la baguda, els brassos arregussats i les mans llestes, entreteixint joncs o conjuminant cordes. No n'hi havia un altre de més entès en ormeigs de pescar. Feia nanses, garbitanes, palangres, cels... I ell amb aquets arts, i la seva dona xacutant en el coixí tot el dia de sol a sol, sense destorbar-se més que lo precis per a enllestir-les altres feines de la casa, es campaven la vida sobradament.

Jo, que era aficionat a la pesca, amb excuses de fer-me arreglar un volantí o adobar la faç d'una nansa, visitava sovint el bon home, i vaig acabar per ésser-hi amic de debó.

El que és a l'estiu no deixava cap dia d'anar a passar l'estona a casa seva. S'hi estava bé. M'asseia en el fresc pedris del pati, a l'ombra dels pàmpols, i ja, fumant un cigarret, m'endormiscava amb les cançons del jai, la parlava amb ell de les coses de la mar tot guitant-me-la per la portalada, sempre oberta. La mar! Jo n'estava enamorat. Ell, no; i amb tot i aixó se l'estimava com un marit se pot estimar una dona de males entranyes que li ha ocasionat molts de disgustos, però que al cap i a la fi no deixa d'haver-se-li arrelat a l'ànima. No en deia mai bé. — Sa mar! Mal foc que l'assecu! Es malèida, sa mar! — U li sobraven motius per a odiar-la, perque li havia robat un fill, un fill únic, que a la flor de la seva juvenesa s'era negat amb sos companys de barcada. De vegades l'amenaçava amb el puny clos. — Lladre! — li deia. Però, si no l'hagués poguda veure, l'hauria enyorada. No calia dubtar-ho, perquè, així que tenia lleure d'alçar el cap, ja estava mentjant-se-la amb els ulls, i totes les seves distraccions consistien a resoldre de quina barca era una vela que tot just s'obirés, i a desxifrar en les lleus boirines els pronòstics dels canvis de temps.

Un dia que, com de costum, me vaig encaminar a casa seva, vaig res-

tar estranyat de trobar la porta tancada. A pesar de que vaig sentir trepig per dins, no vaig voler trucar, pensant que tal volta faria nosa, i vaig posar-me a passejar pel carrer amunt i avall. Queia un veritabe xàfec de sol; però bah!... Me vaig entretenir contemplant el iluminós paisatge: aquell cel d'un blau ferm, aquelles cases blanquíssimes, arrestellades al peu d'una muntanya penyalosa d'un to brú formentós, en el qual les ginestes en flor brillaven com els joiells sobre el pit ossut i colrat d'un gitano, i després el mar, i el ros sorral, i els llaguts amb llurs veles esteses a secar, i les serralades llunyanes, blavisses, com transparents...

El dia era esplèndid. I, quina quietud de poble ensupit!... Quasi ningú en lloc. Aclofades en la platja roent, unes dones, amb els mocadors de llurs testes tirats endavant a tall de vela de carro, repassaven silencioses els esvorancs d'una xarxa. Més lluny, un mestre d'aixa, a la vora d'una barca tombada, feia bullir en un fogaret el seu cassó de quitrà. Un xicot pescador havia arreconat la seva canya i s'era allargassat al cim d'una roca, adormint-s'hi tranquilament. Tot se veia a través de la bravada que s'exhalava de la terra, una fumarel·la comparable a l'ombreta bellugosa que produeix un vidre passat rapidament per un raig de claror. I, quin cant de cigales més seguit devallava de les garrótxes!

Al principi vaig amarar-me de sol amb certa gaubança, desafiant-lo: — Apal Terra'm, que aixó és salut. Però al cap de no gaire me'n senti molestat. La roba em cremava... i vaig pensar: — Bé t'atraparé prou: No em mancaran ombrel·les ni cobricels.

Efectivament, els llaguts, amb llurs veles esteses, m'oferien estatges obacs, temptadors. Sobretot una parella del bou. Les seves velasses havien sigut lligades com uns cobricels de l'una a l'altra de les dues barques bessones. Allí no hi traspuava una gota de sol, i, en canvi, per escàs que fos, l'alé de la marinada havia d'esmunyir-s'hi, fresc de ruixims així que deixava l'ona esgavellada sobre el sorral. Jo que me n'hi vaig; i al punt que hi arribo... vatúal... vet allí l'avi Guixer assegut en unes esparcines dujades.

Era ell, sí... Per més que estava girat d'esquena, no podia desconèixer-

lo ningú: son caparràs blanc, descobert; ses amples espatlles sense més vestimenta que la camisa, i els elàstics... Ja anava a cridar-lo, quan me vaig adonar que estava passant el rosari.

Llavors vaig comprendre el cas. Era el dia catorze de juliol, l'aniversari de la negada del noi Guixer. El bon avi estava complint amb un degut piadós. Força vegades li havia sentit a dir que per aquella diada no treballava; i jo sabia que, mentre pogués valer-se de les cames, no havia mancat cap any a l'església a oir una missa de difunts (i aixó que molts diumenges se la jugava) Pobre vellet! Té! Quina sen'ha pensada! De cara al mar, a la presència del poètic cementiri del seu fill, ve a resar-li les seves oracionetes. Ah! Si la candidesa es amable al bon Déu...

Instintivament em vaig llevar la gorra i em vaig posar a borbollar Parenostres, Quina emoció m'esdevingué! El món s'anava ombrejant, ombrejant, davant dels meus ulls enllorats. No veia més que el bombolletg de foc que produïa el sol a l'arruixar-se sobre el mar. Però per a mi, en aquells moments ja no hi havia sol ni realitat. Una il·lusió se m'imposava. Totes aquelles llumenetes eran mil flames de candeles que cremaven en un ofici de difunts, dintre d'un temple inmens amb les fondàries perdudes en vagoroses foscors. Se sentia el trèmul d'orgue, solemne, baix, devotíssim, creixent poc a poc, tornant a minvar dolçament... L'èxtasi de quelcom de sant s'apoderava del cor.

El vell, que m'havia llucat a cua d'ull, així que acaba el rosari digué una Salve en veu alta perquè jo la pogués seguir; i després, girant-se, em saludà afablement: — Gràcies, gràcies, i visca molts anys. — I jo no li vaig contestar paraula, perque l'emoció m'en-nuegava; però li vaig estrenyer fortament la mà.

Puc fer un jurí de que mai he pres comiat de cap dol amb l'ànima tan commoguda. Mes el vell no s'inmutà gota: estava tranquil, seré; no es donava compte de lo que a mi em sobreexcitava. Era un home així: Tenia cops de poeta sense haver-ne esment, sense perdre mai aquella simpàtica ignorància que el feia incapaç d'artificis.